

PRAVILNIK O UNUTRAŠNJEM REDU I ČUVARSKOJ SLUŽBI SPOMENIKA PRIRODE „RISOVAČA”

(„Sl. glasnik RS”, br. 49/2014)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Pravilnikom o unutrašnjem redu i čuvarskoj službi spomenika prirode „Risovača” (u daljem tekstu: Pravilnik), uređuju se pravila za sprovođenje režima zaštite i razvoja spomenika prirode „Risovača” (u daljem tekstu: „Risovača”), a naročito način i uslovi za: kretanje i boravak posetilaca, korišćenje prirodnih resursa, korišćenje rekreativnih i drugih javnih površina, postavljanje informativnih i drugih oznaka, mere zaštite prilikom obavljanja naučnih istraživanja i obavljanja obrazovnih aktivnosti, obavljanje turističkih i ugostiteljskih usluga i drugih aktivnosti, mesta i uslovi za odlaganje otpada, način održavanja urednosti i čistoće, postupak izdavanja saglasnosti i drugih akata upravljača korisnicima, način i organizacija čuvarske službe, način čuvanja i oprema neophodna za čuvanje i održavanje, način sprovođenja preventivnih mera zaštite od požara, drugih elementarnih nepogoda i udesa i posebne zabrane i ograničenja u sprovođenju režima zaštite.

Član 2

Odredbe ovog pravilnika odnose se na korisnike zaštićenog područja: pravna lica, preduzetnike, fizička lica ili druge subjekte koji u zaštićenom području obavljaju poslove, delatnosti, odnosno koriste prirodno dobro i/ili njegove resurse, pogodnosti i odlike, na posetioce, kao i na sva druga pravna i fizička lica koja na bilo koji način koriste vrednosti „Risovače” i usluge Narodnog muzeja (u daljem tekstu: Upravljač) u vezi sa korišćenjem vrednosti „Risovače”.

Član 3

Za korišćenje prirodnih vrednosti i usluga u „Risovači”, plaća se naknada Upravljaču.

Način plaćanja i visinu naknade iz stava 1. ovog člana propisuje Upravljač posebnim aktom, u skladu sa članom 70. Zakona o prirodi (u daljem tekstu: Zakon).

Član 4

Unutrašnji red u „Risovači” obezbeđuje se:

- organizovanjem čuvarske službe u skladu sa Zakonom i ovim pravilnikom,
- saradnjom sa lokalnim stanovništvom, i drugim korisnicima u sprovođenju propisanih režima zaštite, koji su od uticaja na sprovođenje unutrašnjeg reda u „Risovači”, i

- saradnjom sa nadležnim državnim organima i organima opštine Aranđelovac, privrednim subjektima, ustanovama i udruženjima građana.

II KRETANJE I BORAVAK POSETILACA

Član 5

Posetiocem u smislu ovog pravilnika, smatra se osoba koja samostalno ili organizovano preko turističke ili druge organizacije dolazi u „Risovaču” radi upoznavanja sa prirodnim i kulturnim vrednostima „Risovače”, naučno-obrazovnog rada, ili odmora, rekreacije i razgledanja, a na vremenski period kraći od 15 dana.

Član 6

Posetiocima u smislu člana 5. ovog pravilnika ne smatraju se lica koja su vlasnici ili korisnici nepokretnosti na području „Risovače”, lica koja su zaposlena ili obavljaju službene radnje, na području „Risovače” i poslovni partneri Upravljača.

Član 7

Kretanje u zaštićenom području „Risovače” je ograničeno. Lokalnom stanovništvu čija su imanja u granicama područja, kretanje je dozvoljeno radi obavljanja poslova na imanju.

Član 8

Poseta „Risovači” moguća je jedino u prisustvu vodiča.

Posetioci su dužni da imaju ulaznicu i da je pokažu na zahtev službenog lica.

Korišćenje prirodnih vrednosti (za naučno-istraživački rad, snimanje i fotografisanje, i dr.) moguće je uz odobrenje Upravljača.

Zahteve za izdavanje dozvola posetiocima rešava Upravljač, na način propisan Zakonom u upravnom postupku.

Član 9

U toku boravka u „Risovači”, posetioci su dužni da se pridržavaju ovog pravilnika, uputstva sa informativnih tabli i drugih oznaka, kao i uputstava ili naloga čuvara „Risovače” i drugih ovlašćenih lica Upravljača.

Član 10

U toku kretanja i boravka na području „Risovače”, zabranjeno je:

- ulaženje bez dozvole i pratnje;
- građenje stambenih i vikend objekata i objekata za potrebe poljoprivredne i industrijske proizvodnje;

- preduzimanje zemljanih, građevinskih i drugih radova i aktivnosti kojima se mogu narušiti njegove ambijentalne vrednosti, morfologija pećinskih ulaza, degradiranje otkopanog dela arheološkog nalazišta i oštećenje istražnih arheoloških vrednosti, i
- uništavanje, oštećivanje ili odnošenje delova pećinskog nakita, pećinskih sedimenata, fosilnih ostataka i artefakata.

Član 11

Posetioci „Risovače” mogu ulaziti u samo u pratinji vodiča Upravljača. Čuvar je dužan da prihvati grupu i isprati je do vodiča.

U toku obilaska „Risovače” zabranjeno je:

- udaljavanje od grupe, odnosno vodiča,
- kretanje van uređene turističke staze,
- oštećivanje pećinskog nakita na bilo koji način,
- bacanje otpadaka,
- pušenje,
- stvaranje galame i nereda u grupi i
- fotografisanje i video snimanje, bez posebnog odobrenja koje izdaje Upravljač.

Obilazak pećine traje oko 20-30 minuta, u zavisnosti od zainteresovanosti posetilaca.

Najveća dozvoljena veličina turističke grupe je 25 dece do 18 godina ili 20 odraslih osoba.

Pećina je otvorena za posetu od 1. januara do 31. decembra svakog dana, u vremenu 9-17 časova, izuzev 1. i 7. januara, dok Upravni odbor Upravljača ne odluči drugačije. Van utvrđenog radnog vremena za grupne posete omogućiće se ulazak u „Risovaču”, ukoliko je poseta najavljena najmanje dva radna dana ranije.

Način i uslovi obilaska „Risovače” sa dodatnim informacijama od značaja za posetioce biće istaknuti na vidnom mestu.

Kretanje i parkiranje motornih vozila na zaštićenom području dozvoljeno je isključivo na za to predviđenim mestima (prilazni put i terminal).

Za kretanje službenim vozilima preko zaštićenog područja potrebna je saglasnost Upravljača.

U hitnoj intervenciji, u slučaju požara, elementarne nepogode i sl., za prelazak službenog vozila preko zaštićenog područja nije potrebna saglasnost iz stava 8. ovog člana, već se te aktivnosti prijavljuju Upravljaču.

Na teritoriji zaštićenog područja zabranjeno je kampovanje, logorovanje i loženje vatre.

Član 12

Vlasnici i korisnici zemljišta i drugih nepokretnosti dužni su da dopuste pristup i prolaz čuvarima i drugim ovlašćenim licima Upravljača u vršenju službenih radnji, kao i licima koja sa odobrenjem Upravljača obavljaju istraživačke i druge aktivnosti u zaštićenom području.

Zabranjeno je sprečavanje ili ometanje čuvara i drugih ovlašćenih lica u vršenju radnji i aktivnosti iz stava 1. ovog člana.

III ZAŠTITA PRIRODNIH I KULTURNIH VREDNOSTI I ŽIVOTNE SREDINE

Član 13

Korisnici i posetnici dužni su da primenjuju mere zaštite prirodnih, kulturnih i drugih vrednosti i životne sredine u skladu sa Zakonom, Uredbom, ovim pravilnikom i drugim propisima.

Član 14

Biljkama i gljivama koje žive u slobodnoj prirodi na području „Risovače”, a kojima je Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS”, br. 5/10 i 47/11) utvrđen status strogo zaštićenih vrsta, nije dozvoljeno seći, kidati, lomiti, čupati, sakupljati seme i plodove, ili ih na drugi način oštećivati i uništavati.

Životinje koje borave u slobodnoj prirodi na području „Risovače”, a kojima je Pravilnikom iz stava 1. ovog člana utvrđen status strogo zaštićenih vrsta, nije dozvoljeno rasterivati, uz nemiravati, hvatati, ubijati i ranjavati, namerno ili nehotično trovati, uništavati i oštećivati mesta i objekte na kojima se te životinje razmnožavaju, odgajaju mladunce, sklanjaju, borave i hrane.

Član 15

Na zaštićenom području nije dozvoljeno sakupljanje divlje flore i faune.

Sakupljanje flore i faune na zemljištu u privatnoj svojini na zaštićenom području dozvoljeno je samo vlasnicima, odnosno korisnicima tog zemljišta.

Član 16

Lov, odnosno pristup i boravak lovaca sa oružjem i psima nije dozvoljen na zaštićenom području.

Član 17

Zabranjeno je, shodno članu 98. Zakona, uzimati iz prirode geološka i paleontološka dokumenta, odnosno minerale, kristale i pećinske ukrase, koja su proglašena zaštićenim dobrima ili se nalaze na objektu geonasleđa i zaštićenom nalazištu.

Nalazač geoloških i paleontoloških dokumenata, iz stava 1. ovog člana, dužan je da ih odmah preda službenom licu Upravljača koji će preuzeti dalje mere zaštite.

Upravljač je dužan da o pronalasku geoloških i paleontoloških dokumenata obavesti Ministarstvo.

Vlasnik ili korisnik prava na zemljištu, na kom su pronađena geološka i paleontološka dokumenta, dužni su da omoguće istraživanje nalazišta u skladu sa rešenjem ministarstva.

Istraživanje nalazišta može da obavlja pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice na osnovu istražnog prava.

Zabranjeno je:

- shodno članu 25. Zakona oštećivanje, iznošenje i prisvajanje primeraka biljaka i životinja, minerala, kristala, pećinskog nakita, pećinskih sedimenata i artefakata iz „Risovače”;
- izvođenje građevinskih radova koji mogu prouzrokovati značajne nepovoljne i trajne promene geomorfoloških i hidroloških obeležja.

U cilju naučnog istraživanja, zaštite i uređenja speleoloških objekata može se dopustiti uzimanje i iznošenje predmeta iz stava 1. ovog člana, odnosno vršenje manjih promena na delovima pećinskih ulaza i kanala, u skladu sa Zakonom, kao i uz odobrenje Upravljača.

Član 18

Zabranjeno je oštećivati ili uništavati predmete i objekte koji imaju kulturno-istorijsku vrednost.

Upravljač će na vidan i pogodan način obeležiti objekte i mesta sa kulturno-istorijskim vrednostima na području „Risovače”.

IV KORIŠĆENJE PRIRODNIH RESURSA

Član 19

Na zaštićenom prostoru „Risovače” održavanje travnih površina vrši se redovnim košenjem.

Član 20

Vlasnicima, odnosno korisnicima zemljišta, dozvoljena je poljoprivredna delatnost na privatnim površinama, odnosno dozvoljena im je obrada zemljišta i gajenje ratarskih i voćarskih kultura, krmnog i industrijskog bilja koja se vrši u skladu sa propisima koji regulišu oblast poljoprivrede, Uredbom i ovim pravilnikom.

Član 21

Gajenje, zaštita i korišćenje šuma vrši se u skladu sa Zakonom o šumama, propisima donetim na osnovu tog zakona, čl. 18. i 35. Zakona, Uredbom i ovim pravilnikom.

Član 22

Na teritoriji zaštićenog područja primenjuje se režim zaštite II stepena, shodno članu 4. Uredbe.

Krčenje i čista seča šume dozvoljeni su radi promene vrste drveća i druge planske namene izgradnje i uređenja prostora u skladu sa zakonom.

Seča i drugi oblici uklanjanja ili oštećivanja reprezentativnih stabala drveća i drugih značajnih primeraka drveća i žbunja zabranjeni su.

Navodnjavanje rekultivisanih površina duž prilaznih staza od Kubršnice do ulaza u pećinu vrši čuvarska služba Upravljača. Navodnjavanje se, u zavisnosti od vremenskih uslova, obavlja u periodu od 1. maja do 1. oktobra.

V IZGRADNJA OBJEKATA I UREĐENJE PROSTORA

Član 23

Na zaštićenom području „Risovača“ dozvoljena je izgradnja objekata, uređenje i opremanje prostora samo za potrebe upravljanja, očuvanja i prikazivanja vrednosti zaštićenog područja.

Pravo iz stava 1. ovog člana ima Upravljač ili Nosilac projekta, odnosno investitor radova (u daljem tekstu: Investitor), na osnovu saglasnosti Upravljača.

Na zaštićenom području zabranjena je izgradnja i rekonstrukcija objekata saobraćajne i tehničke infrastrukture, stambenih i ekonomskih objekata, poljoprivrednih domaćinstava, elektroprivrednih i šumarskih objekata bez odobrenja Vlade, shodno članu 57. stav 2. Zakona.

Član 24

Investitor je dužan da planirane radove, shodno članu 57. stav 5. Zakona, pismeno prijavi Upravljaču.

Prijava iz stava 1. ovog člana sadrži:

- osnovne podatke o Investitoru,
- podatke o vrsti i obimu planiranih radova,
- vlasništvu nad nepokretnostima i
- lokaciju na kojoj će se radovi obavljati.

Upravljač će u roku od 15 dana od dana podnošenja prijave, dostaviti Investitoru pisano obaveštenje o tome da li su radovi Zakonom i Uredbom dozvoljeni, sa uputstvom šta dalje treba da radi kako bi pribavio akt o uslovima zaštite prirode, lokacijsku i građevinsku dozvolu.

VI ODRŽAVANJE ČISTOĆE

Član 25

Održavanje čistoće na području „Risovače” vrši se u skladu sa Zakonom o Upravljanju otpadom („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 88/10), propisima donetim na osnovu tog zakona, drugim zakonima i propisima koji se odnose na otpadne materije, Uredbom i ovim pravilnikom.

Član 26

Održavanje čistoće na zaštićenom području „Risovače” obaveza je Upravljača. Sakupljanje otpadaka i smeća vrši se redovno u toku dana. Otpaci se sakupljaju u plastične vreće i deponuju u odgovarajuće kontejnere, do dolaska vozila JKP „Bukulja” koja ih prazne i odvoze na komunalnu deponiju.

Za održavanje čistoće zaštićenog područja zadužena je čuvarska služba i po potrebi domar.

Član 27

Posetioci, vlasnici i korisnici privatnih imanja na zaštićenom području dužni su da se pridržavaju pravila:

1. deponovanje građevinskog i drugog materijala po pravilu nije dozvoljeno, osim izuzetno, po odobrenju Upravljača, na način i na mestu koje odredi Upravljač;
2. paljenje korova, lišća, granja i slično, kao i loženje otvorene vatre, po pravilu, ne može se vršiti, osim, izuzetno, po odobrenju Upravljača;
3. pri uklanjanju snega i leda zabranjeno je korišćenje industrijske soli;
4. zabranjeno je bacanje i odlaganje otpadaka izvan određenog mesta;
5. svako je dužan da sakuplja i odlaže otpatke koje stvara, na mestima koja su posebno uređena, odnosno opremljena.

Član 28

Vlasnici i korisnici nepokretnosti dužni su da ih održavaju u čistom i urednom stanju.

VII POSTAVLJANJE INFORMATIVNIH, REKLAMNIH I DRUGIH OZNAKA

Član 29

Upravljač postavlja propisane oznake na prilazima i granicama „Risovače”, u skladu sa propisom o načinu obeležavanja zaštićenih prirodnih dobara.

Pored propisanih oznaka postavljaju se informativne table i druge oznake radi prezentacije i afirmacije prirodnih vrednosti „Risovače” i pružanja informacije posetiocima o uslovima kretanja, pravilima o unutrašnjem redu, mogućnostima korišćenja i sl.

Zabranjeno je uništavanje tabli i oznaka značajnih za sprovođenje režima zaštite i prezentaciju „Risovače”.

Za postavljanje reklamnih, službenih tabli i drugih oznaka koje su utvrđene propisima u oblasti turizma, saobraćaja i javnih puteva, šumarstva, lovstva, vodoprivrede i energetike na zaštićenom području „Risovače” nije potrebno odobrenje Upravljača.

Na području „Risovače” nije dopušteno postavljanje informativnih tabli sa natpisima pravnih i fizičkih lica i reklamnih i drugih panoa bez odobrenja Upravljača, ako zakonom ili ovim pravilnikom nije drukčije propisano. Postavljanje i držanje tih tabli Upravljač može naplatiti u skladu sa posebnim aktom.

Postojeće oznake se moraju uskladiti sa Pravilnikom, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu Pravilnika.

Član 30

Fotografisanje i snimanje u komercijalne svrhe, može se izvoditi samo uz posebnu saglasnost Upravljača, a na osnovu zahteva koji se dostavlja Upravljaču najmanje dva radna dana pre početka fotografisanja i snimanja.

Upravljač može privremeno ili trajno uskratiti saglasnost ukoliko je indikovan značajan nepovoljan uticaj na prirodne vrednosti.

Fotografisanje i snimanje u komercijalne svrhe Upravljač može naplatiti u skladu sa posebnim aktom.

Fizičko ili pravno lice koje obavlja ili za koje se obavlja snimanje fotografija ili snimanje materijala koji se publikuju, odnosno prikazuju javnosti, osim igranih filmova, dužno je da jedan primerak snimljenog materijala dostavi Upravljaču.

VIII IZVOĐENJE NAUČNIH ISTRAŽIVANJA I ISTRAŽNIH RADOVA

Član 31

Na području „Risovače” mogu se vršiti naučna istraživanja, u skladu sa odgovarajućim propisima, uz prethodnu saglasnost Upravljača, na način kojim se neće izazvati značajne nepovoljne promene ili trajno oštetići/uništiti prirodne vrednosti zaštićenog područja ili zagaditi životna sredina.

Prilikom naučnih istraživanja i istražnih radova nije dozvoljeno uništavanje ili ugrožavanje prirodnih i stvorenih vrednosti i ekološke ravnoteže.

Za izvođenje naučno-istraživačkih i istražnih radova koja mogu imati uticaj na vrednost „Risovače” neophodno je pribaviti akt o uslovima zaštite prirode koji izdaje Zavod za zaštitu prirode Republike Srbije.

Da bi pribavio saglasnost Upravljača nosilac istraživanja prijavljuje Upravljaču planirane istraživačke radove i aktivnosti.

Prijava istraživanja sadrži merodavne podatke o vrsti, cilju, sadržaju, lokaciji, vremenu trajanja, metodama, sredstvima, opremi i alatima, rukovodiocu i učesnicima istraživanja. U prijavi se mogu navesti i usluge, odnosno pomoći koja se traži od Upravljača.

Uz prijavu prilaže se akt o uslovima zaštite prirode i dozvola nadležnog Ministarstva.

Upravljač izdaje saglasnost u roku od sedam dana.

Nakon završetka, verifikacije ili objavljivanja rezultata naučnih istraživanja i istražnih radova, podaci, odnosno primerak publikovanih rezultata dostavlja se Upravljaču radi evidentiranja, publikovanja i korišćenja u svrhu monitoringa, programiranja aktivnosti na zaštiti i razvoju „Risovače”.

IX SPORTSKO-REKREATIVNE, TURISTIČKE, UGOSTITELJSKE I DRUGE DELATNOSTI

Član 32

Sportsko-rekreativne, turističke, ugostiteljske i druge delatnosti i aktivnosti obavljajuće se u skladu sa utvrđenim režimom zaštite, Programom zaštite i razvoja „Risovače”, kao i drugom planskom i programskom dokumentacijom. Objekti za obavljanje delatnosti mogu se rekonstruisati i adaptirati na osnovu odgovarajućih uslova Zavoda za zaštitu prirode Republike Srbije, Zavoda za zaštitu spomenika kulture i urbanističke dokumentacije.

Član 33

Svi turistički, ugostiteljski i drugi objekti moraju biti opremljeni sredstvima za zaštitu od požara.

Sistemi grajanja moraju biti na dozvoljene vrste goriva.

Svi objekti moraju imati rešeno pitanje odvođenja otpadnih voda.

Član 34

Na području „Risovače” mogu se organizovati sportsko-rekreativne aktivnosti u planinarstvu, alpinizmu, speleologiji i drugim oblastima, ukoliko se tim aktivnostima ne oštećuju ili ugrožavaju prirodne vrednosti i kvalitet životne sredine.

Za aktivnosti iz stava 1. ovog člana organizator pribavlja odobrenje Upravljača. Upravljač može naplatiti naknadu u skladu sa posebnim aktom koji donosi Upravljač.

Organizator je dužan da aktivnost iz stava 1. ovog člana prijavi Upravljaču najmanje 15 dana pre dana planiranog za njegov početak.

Za planirane sportske aktivnosti kod kojih se osnovano pretpostavlja mogućnost negativnog uticaja na prirodne vrednosti „Risovače” i kvalitet životne sredine organizator, na osnovu obaveštenja Upravljača, pribavlja uslove zaštite prirode koje izdaje Zavod za zaštitu prirode.

Zabranjeno je organizovanje takmičenje bez odobrenja Upravljača i protivno uslovima datim u odobrenju.

Član 35

Rekreativnim i drugim javnim površinama smatraju se delovi zaštićenog područja „Risovače”, koji su uređeni i opremljeni za određenu namenu, rekreaciju, sport i druge vidove javnog korišćenja (šetalište, izletničke staze, prostor za pružanje različitih usluga posetiocima, i sl.). Odluku o tome da li će delove područja, i koje, opredeliti u ove svrhe, donosi Upravljač.

Član 36

Korišćenje rekreativnih i drugih javnih površina radi obavljanja delatnosti ugostiteljstva i turizma ili drugih usluga, vrši se uz prethodnu saglasnost i uslove koje odredi Upravljač.

Član 37

Za korišćenje rekreativnih i drugih javnih površina na području „Risovače” plaća se naknada koja se koristi za održavanje, uređivanje i opremanje rekreativnih površina u skladu sa Zakonom i Uredbom.

Naknada za korišćenje rekreativnih i drugih javnih površina, o kojima se Upravljač stara, plaća se Upravljaču, u skladu sa aktom o naknadama za korišćenje prirodnog dobra.

Član 38

Izgradnja vikend objekata i drugi radovi, osim radova na održavanju već postojećih i objekata, na rekonstrukciji i dogradnji postojećih objekata, zabranjeno je.

Radovi se mogu izvoditi samo uz potrebne dozvole nadležnih ustanova.

X PRAVILA UNUTRAŠNJE REDA

Stručna služba

Služba zaštite, unapređenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog područja

Član 39

Stručnu službu čini najmanje jedno zaposleno lice na poslovima zaštite prirode, koje mora da ima VII stepen stručne spreme ili master studije biološkog, šumarskog, poljoprivrednog, ekološkog ili geografskog (geološkog) usmerenja, radno iskustvo od najmanje jedne godine, koje koordinira poslove zaštite i monitoringa zaštićenog područja, obezbeđuje poštovanje režima i zona zaštite, obeležavanje područja, izrađuje predloge planova upravljanja i godišnjih programa upravljanja, kao i izveštaja po programima upravljanja, strateško planiranje, implementira odredbe prostornog plana, i sl.

Čuvarska služba

Član 40

Obezbeđivanje unutrašnjeg reda na području „Risovače” vrši čuvarska služba.

Čuvarsku službu čine:

- Rukovodilac čuvarske službe;
- četiri čuvara.

Član 41

Poslove čuvara mogu obavljati lica koja ispunjavaju sledeće uslove:

- da je punoletno lice;
- da ima najmanje srednju stručnu spremu, jednu godinu radnog iskustva u struci i položen stručni ispit i da ispunjava propisane uslove za nošenje oružja, i
- da poznaju odredbe Zakona i drugih zakona kojima se reguliše zaštita i čuvanje zaštićenog područja, kao i odredbe ovog pravilnika.

Čuvar polaže stručni ispit u skladu sa programom koji propisuje Ministar.

Upravljač sam organizuje i sprovodi odgovarajuću obuku čuvarske službe u skladu sa utvrđenim dužnostima čuvarske službe, i to poznavanje svojstva i karakteristika „Risovače”, prirodnih (speleoloških) i kulturnih vrednosti (arheoloških i paleontoloških), unutrašnjeg reda i zakonskih propisa koji se odnose na zaštitu prirodnih vrednosti.

Član 42

Rad čuvarske službe koordinira Rukovodilac čuvarske službe (u daljem tekstu Rukovodilac Službe).

Poslove Rukovodioca Službe može obavljati lice koje ima najmanje VII stepen stručne spreme i godinu dana radnog iskustva u struci.

Rukovodilac Službe ima ovlašćenja čuvara i u dogовору са Управљачем организује рад чуварске Слуžбе, начин рада и врсту надзора, одлуčује о hitnim postupcima, односно о предузимању мера и радњи које не трпе одлагanje, а однose се на рад чуварске службе и vrši druge poslove за које је ovlašćен Законом i ovim pravilnikom.

Rukovodilac Službe dužan je да vodi odgovarajuće evidencije i podnosi godišnji izveštaj o radu službe.

Član 43

Za vreme službe čuvar nosi službenu odeću na kojoj je znak „Risovače” i znak заштите природе.

Do donošenja акта из члана 110. stav 8. Закона којим nadležни министар (у далјем тексту Министар) прописује јединствену униформу чувара националних паркова и заштићених подручја проглашенih актом Владе, чувар ће носити униформу коју му обезбеди Управљач.

Rukovodilac Službe i čuvar moraju posedovati opremu opisanu u članu 45. ovog pravilnika.

Član 44

Čuvar poseduje službenu legitimaciju kojom dokazuje identitet, status službenog lica i ovlašćenja u skladu sa Zakonom.

Čuvar je dužan da u vršenju odgovarajućih službenih radnji prethodno pokaže službenu legitimaciju.

Službenu legitimaciju čuvaru izdaje Upravilač na obrascu koji propisuje Ministar.

O izdatim legitimacijama Upravilač vodi evidenciju.

Čuvar koji je prestao da vrši čuvarsку službu, dužan je da službenu legitimaciju, u roku od tri dana od dana prestanka vršenja službe, vrati Upravilaču, koju će Upravilač odmah poništiti i tu činjenicu uneti u evidenciju iz stava 4. ovog člana.

U slučaju gubitka ili nestanka službene legitimacije čuvar je dužan da o tome odmah obavesti Upravilača.

Izgubljena ili nestala legitimacija oglašava se nevažećom u „Službenom glasniku Republike Srbije” i briše se iz evidencije o izdatim legitimacijama, a čuvaru se izdaje nova legitimacija.

Član 45

Čuvarska služba je opremljena sledećim sredstvima:

- sredstvima veze, odnosno mobilnim telefonom,
- baterijskim lampama,
- fotografskim aparatima i
- drugom opremom neophodnom za uspešno obavljanje poslova.

Član 46

Kao službeno lice Upravilača, sa ovlašćenjima koja su mu utvrđena Zakonom i ovim pravilnikom, Rukovodilac Službe postupa stručno, autoritativno i odgovorno u svim radnjama za koje je ovlašćen.

Postupanje Rukovodioca Službe u svim slučajevima mora biti u skladu sa ovlašćenjima koje ima, s tim što je dužan da posebno vodi računa o pravilnom predstavljanju i ugledu „Risovače” i Upravilača.

Obavezu postupanja na način utvrđen st. 1. i 2. ovog člana imaju i čuvari.

Član 47

Rad čuvarske službe organizuje se na terenu tako što čuvar vrši neposredni nadzor i kontroliše sprovоđenje pravila unutrašnjeg reda na zaštićenom području „Risovače”.

Čuvar svakodnevno vrši obilazak rejona u celosti. Čuvar ima pravo i dužnost da izvrši potrebnu službenu radnju na području „Risovače”.

Rad čuvara organizuje se kroz rad u smenama.

Član 48

Kada Rukovodilac Službe ili čuvar u obavljanju službe ustanovi da je učinjena radnja suprotna pravilima unutrašnjeg reda ili merama zaštite prirode propisanim u skladu sa zakonom, ovlašćen je da:

1. legitimise lice zatečeno u vršenju nedozvoljenih radnji, a lice zatečeno bez ličnih isprava čiji mu identitet nije poznat, privede nadležnom organu unutrašnjih poslova;
2. izvrši pregled svih vrsta vozila i tovara i druge preglede, osim onih za čiji je pregled potreban sudski nalog, a posebno pregled prtljaga i ličnih stvari, ulova i sredstava za lov, alata i sredstava za sakupljanje biljaka i životinja, uključujući primerke živog i neživog sveta;
3. privremeno oduzme predmete ili sredstva kojima je izvršen prekršaj ili krivično delo i predmete koji su nastali ili pribavljeni izvršenjem takvog dela i da ih bez odlaganja predaju Upravljaču;
4. zatraži uspostavljanje prethodnog stanja, odnosno naredi mere za sprečavanje i uklanjanje štetnih posledica, a posebno:
 - privremeno zabrani radove i aktivnosti koje se obavljaju bez propisanih saglasnosti ili odobrenja, kao što su naučna i druga istraživanja, obrazovne i sportske aktivnosti i sl.,
 - zabrani na licu mesta radove i aktivnosti koje se obavljaju protivno odredbama ovog pravilnika i pravilima protivpožarne zaštite,
 - naredi puštanje na slobodu odnosno vraćanje u prirodu zdravih i nepovređenih primeraka životinja ukoliko je to za njih bezbedno.

Član 49

O svim preduzetim radnjama, a posebno u slučaju kada uočene radnje mogu predstavljati prekršaj, krivično delo, privredni prestup, kada je pričinjena šteta, kada je izvršeno zauzeće javne imovine, smetnje poseda i drugo, Rukovodilac Službe, odnosno čuvar sastavlja zapisnik.

Član 50

Zapisnik je službeni dokument na osnovu kojeg se pokreće postupak od strane Upravljača, kod drugih organa i službi. Sadržaj zapisnika ili opis koji se unosi u zapisnik je saopštavanje onoga što je zatečeno, nađeno, utvrđeno ili na drugi način pribavljeno i konstatovano, a sastavlja se na obrascu koji je propisao Upravljač.

Zapisnik obavezno sadrži sledeće podatke:

- predmet i mesto vršenja kontrole,

- datum i vreme sastavljanja zapisnika,
- ko vrši pregled i kontrolu i u čijem prisustvu,
- opis radnje i bitne činjenice (sadržaj zapisnika),
- podatke o izvršiocima nedozvoljenih radnji, a ako je izvršilac nepoznat to se konstatiše uz osnovanu pretpostavku o mogućem izvršiocu,
- podatke o svedocima i drugim raspoloživim dokazima ako postoje,
- podatke o oduzetim predmetima i sredstvima,
- nastaloj šteti, dokumentovana što preciznijim podacima i po mogućству fotografijom,
- vreme završetka kontrole i broj primeraka zapisnika i
- potpis sastavljača zapisnika i potpise prisutnih.

Član 51

Za sve uočene pojave kojima se na razne načine ugrožava javna imovina, oštećenjima ili ometanjima, Rukovodilac Službe i čuvar dužni su da postupe hitno i bez odlaganja.

Član 52

Rukovodilac Službe i čuvar, posebno su dužni da:

1. potpuno poznaju granice zaštićenog područja,
2. sprečavaju vršenje radnji i aktivnosti koje su zabranjene Zakonom, podzakonskim aktima i ovim pravilnikom,
3. učestvuju u zajedničkim pregledima i patrolama drugih ovlašćenih službi i organa,
4. čuvaju i obnavljaju granične znake, informativne table, putokaze i druge oznake i obeležja, nose službeno odelo, legitimaciju, značku (bedž) i potrebna sredstva kojima su opremljeni i
5. održavaju čistoću zaštićenog područja, uključujući i košenje travnatih površina i biljnih kultura koje Upravljač odredi, kao i da redovno čiste sneg sa staze za posetioce, a sa parkinga ukoliko su najavljene grupne posete.

Član 53

U vršenju poslova Rukovodilac Službe i čuvar postupaju individualno u skladu sa ovlašćenjima koje imaju, a u složenim poslovima i po ličnoj proceni, poslove mogu obavljati sa jednim ili više drugih čuvara.

Kada su uočene radnje o organizovanoj, masovnoj ili teškoj ugroženosti, ili kada se može očekivati fizički otpor ili ugrožavanje integriteta Rukovodioca Službe službe i čuvara, isti o tome hitno obaveštavaju organ unutrašnjih poslova.

Član 54

U vršenju čuvarske službe, dužnost Rukovodioca službe i čuvara je da:

1. poznaju bitne karakteristike „Risovače” radi pravilnog predstavljanja njenih prirodnih i drugih vrednosti i karakteristika koje su značajne za pravilnu prezentaciju „Risovače”;
2. učestvuju u radu stručnih vodiča pri obilasku turističkih grupa i drugih posetilaca i daju potrebne podatke i informacije;
3. prate, odnosno nadgledaju aktivnosti posetilaca i drugih korisnika, posebno:
 - gradnju, rekonstrukciju i dogradnju objekata, transport građevinskog materijala i druge radove koji se u skladu sa zakonom smatraju izgradnjom objekata;
 - korišćenje mineralnih sirovina, odnosno kamena i drugih materijala na području „Risovače”;
 - korišćenje šuma, odnosno seču, krčenje, kresanje i paljenje drveća, sakupljanje semena i dr.;
 - korišćenje flore i faune, odnosno sakupljanje i branje biljaka, gljiva i životinja i njihovih razvojnih oblika i šumskih plodova i dr.;
 - upotrebu motornih vozila;
 - ulazak u zone, mesta i objekte u kojima je poseta zabranjena ili ograničena;
 - kampovanje i logorovanje;
 - loženje vatre na otvorenom i primenu pravila i mera zaštite od požara;
 - organizaciju i zaštitu sportskih takmičenja, dečjih radionica i drugih manifestacija;
 - odlaganje otpada;
 - prati stanje biljnih i životinjskih vrsta i drugih vrednosti „Risovače” i vodi evidenciju o njima;
4. sarađuju sa nadležnim inspektorom i obaveštavaju ga o pitanjima iz njegove nadležnosti;
5. sarađuju sa organom unutrašnjih poslova i prema ukazanoj potrebi traže njegovu pomoć;
6. obavljaju i druge poslove, u skladu sa Zakonom i aktom Upravljača;
7. obaveštavaju drugi nadležni organ o izvršenju zabranjenih, odnosno protivpravnih radnji koje su regulisane propisima iz nadležnosti tog organa i o njihovim izvršiocima ukoliko su poznati.

Član 55

Radi zaštite prirodnog dobra, Upravljač ima pravo aktivne legitimacije u pogledu ostvarivanja režima zaštite i pokretanja krivičnih i prekršajnih postupaka.

Čuvarska služba je dužna da u ostvarivanju režima zaštite koristi prava vezana za aktivnu legitimaciju i da u roku od 24 časa obavesti direktora Upravljača o svim bitnim promenama u „Risovači”.

XI PROTIVPOŽARNA ZAŠTITA

Član 56

Na području „Risovače” planiraju se i sprovode mere zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara („Službeni glasnik RS”, broj 111/09) i aktima Upravljača.

Upravljač donosi plan zaštite od požara za područje „Risovače” shodno članu 47. Zakona o zaštiti od požara.

Planom i programom upravljanja utvrđuju se prioriteti, odnosno godišnji operativni zadaci protivpožarne zaštite.

Upravljač će na pogodan način objaviti, odnosno javno istaknuti izvode iz planova zaštite od požara, sa osnovnim pravilima protivpožarne zaštite i postaviti odgovarajuće oznake na terenu.

XII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 57

Nadzor nad primenom ovog pravilnika vrši nadležno Ministarstvo.

Član 58

Upravljač će najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog pravilnika doneti akta predviđena ovim pravilnikom.

Član 59

Pravilnik će se dostaviti korisnicima „Risovače”.

Član 60

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnog Ministarstva.